

Szerkesztőség és kiadó hivatal
Hely: SIMONFFY-ház a város-
házával szemben

HIRDETÉMÉNYEK.

Előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok
valamint a lap szellemi részét illető
minden közlemények ide intézendők

Bérmentellen levelek csak ismert kezektől
fogadtatnak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVŐ PÁRT KOZLÖNYE.

Megjelen napokon, a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár:

Helyben házhoz hordva vagy vilékre postán küldve:	
Egész évre	10 ft — k
Félévre	5 ft —
Negyedévre	2 ft 50
Egy hóra	1 ft —

Hirdetési díj:

Öt-hasábsopet sor egyszeri beiktatásáért 5 kr
Hélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr
Nyitlár 4 hasábsopet sorért 20 kr.

XI. évfolyam. 1884.

Debreczen. Csütörtök, február 21.

37. szám.

Parlamentari csiny.

(—) A járásbírók szaporításáról szóló törvényjavaslat tegnap került harmadszori olvasás alá a képviselőházban, s megtörtént vele az a különben szokatlan eset, hogy az ellenzékiek le-
szavazták.

Hát ez bizony nem volt egyéb az ellenzékétől, mint egy kicsinyes taktika kifolyása, — de azt még sem mondhatjuk, hogy nem volt joga hozzá.

Megtette — mert megtehette, de egyúttal erős leccskét is adott a kormány-pártnak arra nézve, hogy máskor ha tárgyalnak egy törvényjavaslatot, ne gondolják, hogy azzal már az mindjárt törvényvé vált, hanem éber figyelemmel legyenek, hogy ilyen gyermekes játékkal be ne lehessen annak útját vágni.

Az is abszurdum, hogy egy ülésre 46 kormánypárti képviselő megyen el, a körülbelül kétszázötvenből. Ez még akkor is megrovásra méltó hanyagság, ha e hanyagságból nem származnának ilyen visszás állapotok, hanem a fiúknak fekszünk akkor, mikor pedig vigyázni nagy okunk van, mert tudjuk, hogy az ellen-tábor ugyancsak részen áll, — no ez már kétszeresen megrovásra méltó hanyagság.

Az ellenzék már az ülés elején csaknem teljes számban jelen volt s épen ez a nála is szokatlan eset bizonyítja, hogy előre kicsinált hadi (?) terv szerint működött, s számított arra, hogy a kormány-párt, győzelme biztos tudatában, késni fog a megjelenéssel. A minthogy annyira megkészt, hogy mindössze 46 képviselő volt jelen a szavazásnál a kormány-pártból.

És a mely törvényjavaslaton egy hétfő vitakoztak, melyet pontonként megszavaztak, az most egy gyermekes tréfa, másfelől egy semmi szín alatt nem menthető hanyagság miatt eszik.

Még szerencse, hogy nem valami nagyobb fontosságú dologról van szó ama törvényjavaslatban — bár igazságszolgáltatásunk érdekében mindenesetre

szükség lett volna arra — de így is elég kemény leccske arra, hogy az ellenfeleket nem jó kicsinyelni, bár milyen kicsi legyen is az.

Országgyűlés.

Budapest, febr. 21.

A főrendiház ülése.

A főrendiház mai ülésén folytatta és befejezte a költségvetés általános tárgyalását. A főrendek közül többen nyilatkoztak. Így szót gr. Apponyi György, báró Andrássy, gr. Gyürky Ábrahám, gr. Keglevich István és br. Lipthay Béla. A felszólalók legnagyobb részben gr. Zichy Nándor tegnapi fejtegetéséhez fűzték beszédüket s hangoztatták, hogy a budget megszavazását nem tekintik bizalmi szavazatnak.

A kormány — melynek nevében ma gr. Szapáry Gyula s végül Tisza Kálmán nyilatkozott — a bizalmi kérdés tekintetében arra szorított, hogy a pénzügyminiszter utalt arra, hogy a kormány bírván az alkotmányos factorok bizalmát, mely minden alkalommal nyilatkozott iránta, ezután is teljesíteni fogja feladatát; a miniszterelnök pedig arra utalt, hogy bármily helyesen is tesz az, kik nem bíznak a kormányban, hogy azért a budget megszavazásától nem tartózkodnak, jól tették volna mégis, ha másrészt indítványt adtak volna be, mely a bizalmatlanságnak nyílt kifejezése, az hogy így annak sorsa mindenkit tájékoztathasson az iránt, kik azok, a kik bíznak, kik azok, a kik nem bíznak a kormányban.

A pénzügyminiszter felszólalása igen sikerült szólam volt annak, a mi az ellenzék támadásokban tényleg foglaltatott. Gróf Szapáry bő adatokkal mutatta ki, hogy mennyire tévednek azok, kik a jelen pénzügyi helyzetet kétségbejuttatják tüntetik föl; utalt a beállt jelentékeny javulásra, mely az államhitelek fokozódásában nyilvánult; helyreigazította azokat az állításokat, mintha az egyenes adók meggyarapodott jövedelme kizárólag adóemelés lenne, mert abban igen jelentékeny természetes emelkedés van; reá mutatott azokra, a miket a kormány a közgazdasági helyzet javítására tett; tagadta, mintha az a kép, melyet a magyar birtokos osztály vagyonából való „kisajátításról” festeni szeretnek, a valóságnak megfelelné; s rá mutatott arra, hogy az utóbbi évek alatt az államjavakból eszközölt értékesítések azt tanúsítják, hogy az eladásra kerülő birtoktesteket a szintén nem alacsonyra szabott

becsárnál jóval magasabb árban, magyar mezőgazdák, községek és földbirtokosok veszik meg. A pénzügyminiszter fejtegetései igen jó hatást keltettek az egész házban.

A kormányelnök nyilatkozataiból kiemeljük e helyütt azt, hogy Tisza késznek nyilatkozott a főrendiház reformjáról elkészült javaslatának benyújtására, ha a főrendek úgy vannak meggyőződve, hogy e műnek megvalósítására a mostani pillanat kedvező. A budget általánosságban való elfogadása után megkezdett a részletes tárgyalás.

A képviselőház ülése.

A képviselőház mai ülése egy nagy meglepetéssel vette kezdetét. Ugyanis a járásbírók szaporításáról szóló törvényjavaslat került harmadszori felolvasás alá s midőn az elnök kérdé, elfogadják-e a ház a javaslatot, zajos „nem!” kiáltások hangzottak fel. A szavazatok meg kellett számlálni s kitűnt, hogy a javaslat mellett szavazott 48, ellené 80 képviselő (tulnyomóan ellenzék). Mialatt a szavazatok megszámláltattak, a ház elnökehez több képviselő aláírásával ellátott azon kérés intéztedett, hogy a szóban levő javaslat fölötti szavazás halasztassék holnapra. Midőn elnök a szavazás eredményének kihirdetése előtt ezt a háznak bejelenté, nagy zaj és ellenmondás támadt az ellenzék padokon, hangoztatva, hogy szavazás közben ilyen indítványt tenni nem lehet. Elnök nem is szerethetett ennek érvényét, mert kitűnt, hogy hamarosan csak 19 képviselő kérte az elhalasztást, 20 helyett, mint a házszabályok követelik. — Az ellenzék zajos örömrivalgásokba tört ki, midőn elnök a szavazás eredményét kihirdetett, mely szerint a javaslat elbukott. Az érdekelt képviselők, Polónyi, Apponyi gróf és Sárközy rohantak a táviró hivatalba, megüröngyözni kerületükbe a történetet, melyek folytán oly igaztató lett a ház, hogy elnök felülfüggeszté az ülést, míg a „kedélyek lecsillapulnak.”

Az ülés újra megnyitván, a főrendiház üzenetét felolvastatták a kir. leirat, melyben br. Vay Miklós főrendiházi alelnöknek neveztetett ki. Eljénzessel fogadtatik. Ezután nemely meggyőző határ a in a k i i g a z i t á s á r ó l s ó r ó l j a v a s l a t k e r ü l t t á r g y a l á s a l á. Elnök tudatta a házzal, hogy a javaslat tárgyalása alatt a főrendiházban elfoglalt belügyminisztert Prónay államtitkár és Barkassy min. fogalmazó helyettesítik.

T i b á d d e l ő a d ó t á r g y i l a g o s b e s z é d b e n m é l t a t t a a j a v a s l a t o t; M o c s á r y L a j o s a j a

vaslatot visszautasítani kívánta; Ónossy Mátyás nem a bizottság, hanem a kormány által szövegezett eredeti javaslatot kívánja tárgyalatni. Prónay József államtitkár a ház osztatlan figyelmé közt és többszöri helyeslésektől kísérvé fejté ki az indokokat és szempontokat, melyek a kormányt e javaslatnál vezették. — Erre a javaslat nagy többséggel elfogadtatott a részletes tárgyalás alapjául. — A részletes tárgyalás a törvényt nagyszámú felszólalások folytán csak igen kevéssé haladt előre. Még az 1. § sem fogadtatott el egészen, csupán annak néhány pontja. Prónay a belügyi államtitkár a részletes tárgyalás folyamán is többször szólalt fel, mindannyiszor figyelmet kelve és véde a javaslat szövegét a felhozott ellenszerevétekekkel szemben.

Délután 1 órakor a tárgyalás félbeszakítottat és Kemény miniszter felelt Herman Ottó interpellációjára. A miniszter válasza Harman felszólalása után és daczára tudomásul vétetett. Végül Hódossy az igazságügyi, Széll György a közlekedésügyi miniszterhez intézett egy rengeteg hosszú interpellációt, mire az ülés véget ért.

Válasz Krecsányi Ignác színgazgató urnak.

Nagyvárad febr. 20.

Igen tisztelt szerkesztő ur!

A „Debreczeni Ellenőr“ f. év február hó 15-én megjelent számában Krecsányi ur tollából elkészeredett a n.-várad nyári színdény elnemnyerhetése miatt, egy oly közlemény jelent meg, a mely egyedül személyemmel foglalkozik, és igyekszik a nagyközönség előtt az ügyet úgy tüntetni fel, mintha bukásnak egyedüli oka az én csekély személyemben és e tárgyban a „Bihar“ című helybeli lapban megjelent cikkemben lenne keresendő. — Nem szokásom senkivel hírlapi polemikába bocsátkozni, és így midőn cikkemnek mégis becses lapjában felvételét kérem, ezzel nem Krecsányi urnak felelek, hanem igenis felelek a nagy közönségnek, mert e cikkben ellenem oly vádak foglaltatnak, melyeket a nagy közönség előtt a tisztá igazság érdekében szó nélkül nem hagyhatok.

Az ellenem felhozott azon vádra, hogy én nála magamat bemutatván ígértem tettem, hogy ha Váradra pályázni fog, én is támogatni fogom, következőket felelem:

„Múlt év tavaszán Debreczenben a színházba voltam menendő, midőn a színház

kében szólalt fel 1850-en egy ismeretlen hazafi „Tatai indítványok egy magyar polgártól“ című röpiratában — tehát az igazi szabadság megteremtőjének, Krisztusnak azon magas tanácsára hajlott: „Szeresd felebarátodat mint ténen magadat“ de lehurrogatták a jámbort, feledvén, hogy azok a hazavédők nem egyszerű felebarátaink, hanem egy tőről metszett legközelebbi rokonaink, édes szülein helyettesei, mert az ő határtalan szeretetük virasztott az ég minden ídvét, boldogságát képzeletünk paradíszkertjébe levarázsló legszebb álmunk felett.

Az ártatlan (jó irányú) röpiratra rávihartott a „pareat in malam rem!“ A miért? kérdésre való felelet igen naiv! Halljuk!
„A cs. k. III. hadtest parancsnoksága f. év május 22-kén 16727. sz. a. kelt (sic!) rendelete által egyetértőleg a cs. k. helytartósági id. Főnök utasításával következő című röpiratot: „Tatai indítványok egy magyar polgártól“ jól lehet a szerzőnek célja nem rosznak látszik s a mű veszedelmes politikai elveket nem tartalmaz, mégis, mivel ezen munkában a munkára lehetetlenül vált honvédek felszólására javalt intézett (sic!) a kijelölt módon a mostani időben sem nem kivethető, sem meg nem engedhető az ostrom állapot idejére tiltani méltóztatott.

(Tisztart, számtart stb.) A melléknévi igenév (participium) illeten csonkítása tilos. No de se baj! Hadd legyen a „honvéd“ szó rossz szó: csak a honvéd legyen jó — vagyis „Minden ember, mig talpán áll, külön legyen az apjánál.“

Hogyan ruházták a „honvéd“ címet azokra a fiatal hazavédőkre: ezt Toldy Ferenczről tudjuk meg (Olvasd el Kiss Károly czredes fölött elmondott akadémiai beszédjét!) Tehát Toldy és nem egy, különben nagynevű, egyetemi tanár urtól, mint egy budapesti újság úrföldszása (recte: ódondáza!) állította, mert ezen állítása. filius ante patrem! Már pedig (ha jól tudom) egy fiu sem született atyja előtt. Történet pediglen az a következő képen:

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

Történeti reliquiák.

(Adalék Klapka György életrajzához, forradalmi szellemű munkák üdözése stb.)

„Tisztelem a eszmadia czéhet“ mondá jó Pájer Antal feledés homályába borított azon szép költeményében, mely a Vasárnapi Ujságban látott napvilágot (mi magában véve is nagy dolog), mely szép költeményét a miskolczi eszmadia czéh egy pár eszmadival honorálta.

Buzduljunk a nagyok tettein! Én nyitom meg a gyűlést, mondván: tisztelem a nagykállói henteseket!

Igen; igen! mert ok az én nagyrabecsiült archíváriusaim; mert nélkülök „Adalék Szabolesmege történetéhez“ című munkám semmivé törpült volna: ezen becsületes magyar emberek figyelmeztetnek engemet a kezük ügyébe került, ismeretlen tartózkodásu tettek által elsinkófázott, történeti nevezetességű okiratokra, hivatalos aktákra, szóval minden rendű oly iratokra, melyek hazánk története becses adalékaiul tekintethők.

Es ebbseli nagy szívességüket a „köszönöm barátom ura!“ ószinte mondással szoktam díjazni s ok — e legmagyarabb magyar emberek — a legszívesebben fogadják el az értéktelen honorariumot, lobogó örömtől áthívított arccsal — egész átossággal — megköszönvén hozzájuk való szives jóakaratomat nemcsak, hanem még (ráadásul) egészségemre kívánják az éjszakai nyugodalmat.

*) Mutatvány: a nagykállói m. kir. főreáliskola 1882/3. évi értesítőjében.

K. R.

Ilyen a nagykállói, tehát szabolesi-magyar s mert ilyen: rá kell piritanom. Fama istenasszony ó nagyságára — ünneplésben kijelentvén, hogy nagyon el debreczenibcskázta a dolgot, midőn rája — e nemes szíviű népre — a „szabocsi beciskás“ nem nemes prédiátumot szóbeszéd csiszírelv ragasztani sziveskedett.

Bicskás e nép — annyi tagadhatatlan — mert van bicskája s ezen miniatúr kiadásu, nemzeti, zsandár nem látta handzsárt óvatosság szempontjából eszmaszarába dugja — de nem azért, hogy az szükség esetében az „ütő fá“-t helyettesítse, hanem azért, hogy a szives gazdát s gazdasszonyt a legjobb hüvelyes vetemény (kolbász), szalonna stb. apróságok aprításához szükséges vágó eszközök hajkurászásától megkímélje, midőn tette kerül a dolog s enni „kék.“

De — Aranynyal szólva — „Hogy egyik szavamat másikká ne öltsem“ — a tárczám homlokára írt, ujjában felfedezett, Klapka Györgyre (mint emigránusra) s nemzeti irodalmunkra vonatkozó hazai s külső országai munkák címét s akták másolatát mutatom be. Itt van!

I.

„92/851. Elnök. Zabolék (sic!) megye id. Főnökétől. Tettes Kállay Ede k. g. Szolgábiró Urnak, Nagy Kálló, Junius 16-ikán 1851.

Felsőbb helyen tudomásra jött, miképp Klapka forradalmi pártnok (Reszkess Nyelvőr!) által több mint 40 egyén Párisban uti pénzzel ellátván Willich német pártúto Londoni kefégyarába küldettek — állítólag munkásoknak, igazabban mindazáltal, hogy az említett egyén oktatása mellett szociálistái elvekkel megtevelvén mint Emigránsok működhesse a

rendbontók között Európa térein, minek következtében ugyan minden lehető intézmények megtétek, hogy netalán Angolhonban nyerdendó utleleik ne láttamoztassanak a cs. k. ügynökök által; de nem sikerülvén még eddig többnek, mint következő négynek, u. m.: Kessler Hessianesseli szabónak, Ostheim . . . péknek, Moring trieri kereskedő legénynek és Rosti prágai tárcza készítőnek neveiket megadni; ezeknek egy, mint a többi ismeretleneknek is az osztrák tartományokba lehető becsusztatása még is lehetséges lévén, a legszorosabb felügyelet leszen irányukban tartandó; minek következtében a ker. Főispánságnak f. hó 7-étől 226 sz. a. kelt Rendelete folytán meghagyatik Szolgábiró urnak, hogy a legnagyobb óvatossággal s lehető titkos utakon ezen egyének irányában, folytonos öröküsted tartson s bármelyiknek kére kerithetése esetében a szokott modorral járjon el személyeik iránt azonnal (!) tudósítása elvárván. Zabolék megye id. Főnöke Bay Eerenz s. k.“

Eddig az érdekes epizodra figyelmeztető okirat. A szabadság visszavívásáért folyt harc utáni korszak első részének hazánk fiait érdeklő valóságos labirintusa, mert nem egy izben tapasztaltuk, hogy az említett korbá kutatási vágygyal belépők a labirintusból kímászni nem tudtak. Bármely történetírónkat tájékoztató adat Ariadne fonálul tekinthető.

II.

A munkára képtelen hazavédők**) érde-

**) A „honvéd“ szó Kisfaludy Károly szerencsétlenül képzett műve; mert hiszen azt mondja Kölcsey (Hymnuszában) „Szerte nézett s nem lelő honját a hazában“, mely szavaiból a helyes filológizálás szelleme így szól: a „haza“ nemzetünk egész földje, a „hon“ pedig azon piczi-parányi rész, melyet „otthon“-nak nevezünk. Ha a „honvéd“, szó helyes képzés: akkor a „gyertyatartó“ helyett így beszéljünk: „gyertyatartó“

előtt Kiss Mihály urral találkoztam, ki régi ismerősöm, és Krecsányi urnak sógora, ki felkért, hogy engedjem meg, miszerint Krecsányi urat bemutathassa. Én kívánságát szívesen engedtem. A színházi irodába mentünk tehát, hol sógorát nekem bemutatatta.

Krecsányi ur ekkor tölem kérdezősködött a városi színi viszonyokról. — Én helytelenül Mantsberger akkori színházgátnak eljárását, hogy a városi színháznyit megüdvözít, és nem, mint ezelőtti szokásban volt május 5. vagy 6-ikán, hanem 15-ikén kezdi meg az előadásokat.

Erre Krecsányi ur így felelt, — „Régi vágyam Nagyváradot elnyerhetni és ha azon szerencsés helyzetbe jöhetnék, hogy az teljesül, úgy én a saison N.-Váradon már virágvasárnapján megkezdéném, és ott maradnék octóber hó első napjáig és oly erős társulattal mennék be, hogy a városiak tudom megüdvözölnék velem elégedve.“

Erre én azt mondtam: ha Nagy Vince a szegedi színház igazgatója nem pályázik, kinek társulata szervezése már most is nagy feltűnést okoz, és ha Krecsányi ur a saison Virágvasárnapkor kezdi meg, úgy Nagy-Váradot igen könnyen elnyerheti, és ebben mint a színiügyi bizottság egyik tagja én is tölem telhetőleg elősegítem.

Ez a tiszta tényállás. — Én Krecsányi urral többször sem Debreczenben, sem Budán ezt nem tárgyaltam, hanem találkozásunk egészen általános színiügyi dolgokról beszélgettünk.

Azt, hogy a n.-várad, és debreczeni színiügyi viszonyt jó lenne újabb feleleveníteni, emlékezem Tóth László ur a „Debreczen nagyváradai értesítő“ tisztelet szerkesztője ez alkalommal emlgette.

Most kérdem, megfelelt e Krecsányi ur csak egyetlenegy azon ígéretének is, mit nekem tett? Erősebb-e a társulata, mint a Nagy Vince-é? Eljött volna e Virágvasárnapkor? Meglett volna e újitva a régi várad és debreczeni színészvetkezőt oly módon, ha Krecsányi igazgató ur a helyett, hogy mint elődei — már május 5. vagy 6-ikán legkésőbb 10-ikén az előadásokat megkezdették — ő azt csak június elején, vagy esetleg negyedikén kezdhette volna meg, mert a többi N.-Váradot illető időtartamot Pozsonyban tölti el.

Ez így nem N.-Várad és Debreczen, hanem Debreczen, Pozsony és Nagy-Várad szövetkezője lett volna.

Krecsányi igazgató ur úgy látszik a fentemlített pontokról megtelepedezett és most engem vádol azzal, hogy adott szavamat megemeltartottam.

A nagyvárad színi saison oly rövid, és a tikkasztó melegben a színházbajlás oly áldozat, hogy a legszebb és legjobb hónapoknak, a májusnak elengedését nemcsak Krecsányi urnak, de bármely más igazgatónak is elengedni határozottan ellenzem volna.

Ezt tudva Krecsányi ur még is szerződött Pozsonyban, tehát bukását egyedül lennek tulajdonítsa.

Nekem mint a nagyvárad színiügyi bizottság tagjainak kötelességem a közönség érdekét szem előtt tartani, és hogy pedig a nagyközönség határozottan Nagy Vincze társulatát lelkesült, bizonyíthatom azzal, hogy a közönség köréből több oldalról fellettem szólítva, a szegedi színházszületi szövetkezőt elősegíteni, és azon körülményvel is, hogy a törvényhatósági bizottság tagjai közül Nagy Vincze 63-an, míg Krecsányi urra összesen 20-an szavaztak be-

III.

Ugyanabban a szerencsében részesültek a szabadság visszavívására foly harcra vonatkozó. külsőországi irodalmi termékek, melyek hazánk története másod fokú kufferrásaiul tekintendők s így ránk nézve nagy becsü kincsek. — A felsőbb rendelet így szól:

„Az országos hadparancsnokság a cs. k. helyt. id. főnök ur ő nagyméltóságával határozott kormányellenes és igazgató iránynak miatt következő röpiratokat tiltott be: nevezetesen „Gr. Batthyányi der letzte Magnat Román aus Ungarns neuester Geschichte von Emerich Kováts Zu Grumma (?) und Leipzig, a 1851. in 2 Bänden erschienen“ és

„Humoristische Vorträge von Löwenstein 1. und 2. Heft in Berlin bei Simeon erschienen“ A nagyvárad kerületi főispánságnak f. hó 1-áról 6624 sz. a kelt rendelete folytán felhívatik szolgabíró ur, hogy az érdekeltektől iratoknak szétterjedését szakasza kerületén megakadályozni s a netalán találandó példányokat elkobozni s ide beküldeni el nem mulassza. Zabolch megye id. főnöke Bay Ferencz.“

Kiss Rezső.

Az 1854-iki magyar kormány a Tudós Társaságtól kért tanácsot, hogy szóján hozzá az ügyöz, adjon magyaros nevet a hazát védő katonáknak s ekkor fölállt a magyar heraldikai irodalom Nestora, első kitünősége és Kisfaludy Károly „Az élet korai“ című költeményének következő versszakát szavaltá:

„Minden hazáját rabbilines fenytí,
Bőszült érzéssel harcmezőre száll.
A kép szabadság hős lánggal hevítí,
Körül dörögve bár ezer hadál.
Nem csügged s honvédt tisztét teljesítí,
Mig gyöz, vagy testhalmok közt sirt találtí.“
„Legyen honvéd!“ hangzott a tudósok tetszést íntó szava.

leszámítva a z o n n y o l e z színiügyi bizottsági tagot is, kik pályázatát elfogadás végett a közgyűlésnek ajánlották.

Ha Krecsányi ur vagy bárki más fáradságot nem sajnálja, és e tárgybani szavazók névsorát elolvassa, azok között bizony nem igen fog olyat találni kikre csekély személyem, vagy bármimemü hírlapi közlemény hatott volna, hanem igenis olyanokat, kik belátásuk szerint elfogulatlanul a művészet, a város, és a közönség érdekeinek, és kívánalmainak megfelelő határozatot hozni igyekeztek.

Egy olyan intelligens testüetről minő a nagyvárad törv. hatósági bizottság, hogy képes valaki feltételezni, hogy az meggyőző dőse ellenére egy csekély személy befolyásának — a ki azon testületnek nem is tagja — engedjen?

Azon szokását illetőleg, hogy én cikkemben Krecsányi urat kőbor színészről lett igazgatónak neveztem, határozottan azt felelem, hogy ez nem igaz, és ezt a „Bihar“ f. év e hó 12-én vagy 13-án megjelent cikkemmel bizonyítom.

De ezt Krecsányi ur nem látszott tudomásul venni.

Idegen lapban idegen közönség előtt támadtattam meg, kik a várad lapokat nem olvassák, tehát a valódi tényállást e tárgyban is kénytelen vagyok elmondani.

Nagy Vincze urat midőn mint a közönség egy része előtt ösmeretlen egyént egyik cikkemben ajánlottam, következő kifejezéssel éltem: „Nagy Vincze nem kőbor színészről lett director, hanem egy intelligens ember, ki a budapesti népszínháznak rendezője volt stb.“

A „Bihar“ című helybeli lap tisztelet szerkesztője cikket e tételt oly meggyőzőzettel közölte, hogy abból a közönség könnyen azt magyarázhatta volna, hogy én ezt Krecsányi urra értem.

Nem szokásom soha senkit megbántani, még kevésbé előéletét kutatni. Krecsányi urról annyit tudtam, hogy jó hírű színházgató, mint kezdette pályáját, mint lett igazgató? csakis a velem foglalkozó cikkéből tudtam meg.

Kötelességemnek tartottam tehát, mind magam, mind Krecsányi ur érdekében a „Bihar“ tisztelet szerkesztőjének azon állítását, mintha én a kőbor igazgató alatt Krecsányi urat értettem volna, következő szavakkal megszáfolni:

„A Bihar szerkesztőjének megjegyzésére úgy az igazság mint Krecsányi ur jó hírnevének érdekében tartozom kinyilatkoztatni, hogy e kifejezést nem kőbor színészről letti igazgató nem Krecsányi urra értem, mert Krecsányi urat úgy is mint embert, úgy is mint színházgatót köztiszteltben és becsülésben állónak tudom, — hanem használtam oly színházgatókkal szemben, a minők fájdalom még mai napig is a művészet rovására léteznek.“

Krecsányi színházgató ur felhozta még, hogy én őt legyaláztam, a közönség előtt pellengérek állítottam, ócsároltam ruhatarát, diszleteit és testüetét.

Ezekre is azt felelem, hogy ez nem úgy van.

Én cikkemben Krecsányi ur személyéről és mint igazgatóról csak elősmerés nyilatkoztam. Ruhatarát, diszleteit nem is említettem, társulatról pedig midőn azt mondtam, hogy a mult nyáron itt miközött Mosonyi igazgatójánál jóval alatta áll, ezen állítástomat most is fenntartom, mert akkor a vidék legjobb drámai erői Mosonyihoz voltak szerződve.

Azon állítására nézve, hogy a színiügyi bizottság ajánlata folytán, hogy a színiügyi kerületi Váradot biztosnak tartotta, és mányári állomástól nem gondoskodott, azt felelem, hogy ennek oka én nem vagyok, mert egy olyan rutinirt színházgatókat mint Krecsányi ur, annyi tájékozást kellett volna szereznia a várad színi viszonyokról, miszerint a színiügyi bizottság nem dönt, csak ajánl, és ezt a városi törvényhatósági közgyűlés van hivatalva szentesíteni vagy elvetni.

Azon állítására hogy én társulatát nem ösmerem, azt jegyzem meg, hogy egy pár tag kivételével előbb ösmerem őket mint Krecsányi ur és nekem nem is egyes jeles tagjai ellen vélt kifogásom hanem azon irány ellen, melyet Krecsányi ur a valódi művészet rovására az operette cultiválásával üz, és hogy a drámai személyzet nagyon is hiányos.

A mi az én személyemre vonatkozó kifakadásokat illeti nem tartom érdemesnek rájuk reflectálni, minután azt az elke-seredés és bosszú tolmácsolta, melyre hasonló modorban kellene ugyan felelni, de erre higgadt gondolkodású műveltember nem képes — és hogy állásom, hivatásom, minő kötelezettségeket ró reám, és hogy én mily arányban felelek meg annak, nem Krecsányi színházgató urat tartom hivatottnak a meg-bíralásra.

Az ilyen mérges nyilak rendszeren a küldőre hullnak vissza, és tükréről szolgálnak az illető lelkületének.

Nem is foglalkozom ezen ildomos eljárással, hanem a művelt nagy közönségre bízom ítéletet alkotni magának felőle.

Végül kinyilatkoztatom, hogy e tárgyban ez utolsó szavam és semminemű polemiaim nem bocsátkozom, hanem e tárgyat részéről befejeztek tekintem.

E cikket becses lapjában felvételért,

köszönetem nyilvánítása mellett maradtam kiváló tisztelettel

Nagy Bölöny József
országgyűlési képvis.

Vidék.

I.
Derecske, 1884. február 17.

A derecskei önkéntes tüzoltó egylet által folyó hó 16-ik napján rendezett zárt-körű táncvizsgálaton fényesen sikerült.

Mennyiben a tüzoltó egylet szerelvényeinek gyarapítása czéljából adatott, — Bálányának Haranghy Bálintné Besenyei Teréz ő nagysága nyertvén meg, annak sikeréhez a tevékeny fáradozatlan kedélyes főparancsnok J a k ó P á l urral együtt nagyban járult. Debreczenből is voltak jelen számosan.

A hölgyek közül, kiket hirtelen feljegyeztünk, — megemlítjük Szép Sámuelné, Jakó Victóriát, Jakó Paulinát, Jakó Piroskát, Haranghy Irén, Füzesy Piroskát, Nagy Emmát, Magyar Mari, Lamos Mari, — Tóth Lajosné, Szathmáriné Seitzl Ferdinándné Hoffer Lajosné, Lehoczky Imréné stb. stb.

Felírtizetéseik: Fülöp Ábrahám 1 frt, Bacz Endre 1 frt, Mandel Mihály 4 frt, Haranghy Bálint 1 frt, Eder János 2 frt, özv. Sinay Károlyné 4 frt, Haranghy Bálintné Besenyei Terézia 30 frt, Szép Sámuel 2 frt, Leitgéb János 3 frt, Leitgéb Betti 4 frt, Bánik Béla 1 frt, dr. Both János 1 frt, Keppel Károly 1 frt, Róth Ferencz 1 frt, — mi is ezennel köszönettel nyugtáztatik.

Nem mulaszthatjuk el még dicsérettel felemlíteni Tóth Lajos, Szathmáry József, Császay Imre, Sipos József, ifj. Jakó Pál, Herczegh Sándor és Ráth József urakat, kik a vendégek fogadására és a vigalom élénkítése körül mindent elkövettek.

Adjon az Isten minden ily nemes czélú egyletnek ily buzgó főparancsnokot, — mint J a k ó P á l ur, — ki szívén hordva az egylet jólétét, annak virágzására törekedik.

Rendes levelező.

II. H.-Böszörmény febr. 20.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Az előhaladás és felvilágosodottság győzelmének voltunk tanúi a napokban. Mi egy pár évvel ezelőtt csak az óhajok közzé tartozott, az most a legteljesebb mértékben megvalósult.

Évek óta valóságos küzdelem folyt hajdumegyei tanfelügyelő ur és a helybeli izraeliták közt egy 4 osztályú elemi iskola felállítására végett.

Végre egyesek áldozatkészsége, a tanfelügyelő ur buzgósa és erélye által ezen iskola is a létezők sorába tartozik.

E hó 17-én tartott meg az első félévi vizsga a ref. iskola nagy termében, hol a növendékek meglepő eredményt mutattak fel. E rendkívüli előhaladás első sorban bizonyára Lippe József tanító urnak köszönhető.

A vizsgán jelen lévő nagyszámú és igen diszes közönség, többek között Szeremlei József esperes, Somosy Béla tisztí ügyész, Szenté Bálint rendőr kapitány, Török Péter tanár stb. urak meglepetésüket nyilvánították az egyáltalában nem várt siker felett. Különösen Szeremlei esperes ur ékes szavakban adott kifejezést azon reményének, hogy jövőben is ily sikeren leszen tanúja. — Majd a jelen levő Dr. Kohn Dávid városi fő orvos ur esetelte, hogy mily házagot pótol ezen iskola, mennyire előmozdítja az asszimilációt, a nemzeti szellemet, és azon tanulónak, ki a magyar nyelvtanban a legnagyobb előmenetelt tett, egy 5 fros aranyat ajánlt föl. A vizsga a Hymnusz eléneklésével végződött.

B.

Napi hírek.

— A debreczeni tisztviselők önszegélyű egyesülete mint szövetkezet negyedik évi rendes közgyűlését folyó évi március 9-én délután 3 órakor a város háza nagy tanácstermében fogja megtartani, melyre az egyesület tagjai tisztelettel meghívottnak. Tárgyai e gyűlésnek a zárszámla és mérleg elbírálása, — igazgatósági jelentés és abból folyó intézkedések. — Az alapszabályok 16 § értelmében netalán beadandó indítványok tárgyalása. — A sor szerint kilépendő igazgatósági tagok helyeinek betöltése, és felügyelő bizottsági tagok választása. — Az igazgatóság.

— Bölönyi-Krecsányi. Lapunk mai számában közöljük Nagy Bölönyi József urnak a Krecsányi cikkre küldött választát, mely higgadt és mérsékelt hangon van tartva. E soraink nem akarunk commentárként szerepelni a vitában, melyben egyáltalában nem akarunk részt venni, de kötelességünk néhány oly körülményt el nem hallgatni, melyek egy vagy más uton tudomásunkra jutottak. Így meg kell említenünk Krecsányi igazolására, hogy ő ama cikket mely lapunkban megjelent a „Bihar“ számára is beküldte közlés végett, továbbá, hogy a „B-r“ azon számat melyben Bölönyi ur a „kőbor komédiás“-ra vonatkozó helyraigazítást tette nem olvasta. Arra nézve a mit Bölönyi ur az operette cultusra és a dráma

elhanyagolására mond, meg kell jegyeznünk hogy mi a Krecsányi műsorával teljesen meg vagyunk elégedve, mert minden új darabot legyen az operette vagy dráma minden más vidéki színházat megelőzőleg hoz színre. Azt pedig, hogy melyik társulat drámai erői erősebbek, a távolból megítélni nem lehet. Absurdum volna azt állítani, hogy csak az a drámai erő jó, a hol Hunyadi, Lánycy és Somló van, és egy se jó, a hol ezek nincsenek. Mándoknál is ott voltak ezek mind, még se kellett a Mándoki társulata Nagyváradnak. Mindig voltak mellék érdekek, s bizony bizony most is olyanok vitték a főszerepet. Végül ez ügy végleges befejezésül megemlítjük, hogy Tóth László ur tegnap a „Debreczen“-ben nyilatkozatot irt, hogy Bölönyi ur az ő füle hallatára nemcsak üres bókokat mondott Krecsányinak, hanem — mindennemű ígéretvétel nélkül — határozottan felhívta Krecsányit a pályázásra s kezet adva megígérte, miszerint ő (már t. i. Bölönyi J. orsz. gy. képvis. ur) meg fogja tudni mutatni azt: hogy a nagyvárad színház a jövő pályázat alkalmával senkinek ki nem adatik, csakis Krecsányinak.

— Debreczen-nánási vasut. A februári enyhe időjárás igen alkalmas volt idáig a vasut építési munkálatok végzésére, mit a vállalkozó igyekszik is minél jobban fölhasználni. A Varga-kert mellett, a hol az említett vonal befut az állanvasutak pályaudvarába, két ölnyi magas töltést kell emelni, s ezen valamint az átjárón már hat hét óta dolgoznak a munkások. A hatvan-utca végén építendő állomásnál e héten már a kőműves munkákat is megkezdették, sőt egy kisebb teher-áru raktár már készen is van. A tiszavideki vaspálya indóházánál pedig e vasut-ház szükséges roppant mennyiségű talpfa és kő-kavics anyag van összehalmozva.

— Dr. Vedródy Viktor tanár ur e hó 24-én vasárnap délután 5 órakor a város háza nagytermében mutatványval egybekötött népszerű felolvasást tart, melyre a n. é. közönség, különösen pedig az iparosok tisztelettel meghívottnak. Debreczen 1884. febr. hó 20-án. Az iprosok élnöksége.

— A kereskedő ifjak tanzestélye iránt — mely holnap tartatik a „Koronában“ — általános az érdeklődés és mozgalom; sokan készülnék e kedélyesnek igéretes mulatságban résztvenni. Minden esetre a kereskedő ifjak mint eddig is, ez alkalommal különösen nagy gondot fognak fordítani arra nézve, hogy a résztvevő szép közönségnek kellemes visszaemlékezést nyújthassanak rendezett tanzestélyökre. — A „Korona“ derék bérleje szinte igyekeznék fog a közönség igényeit minden tekintetben kielégíteni.

— Séta hangverseny. Egy rendkívül éltre való eszme fog legközelebb megvalósulásra jutni. A helybeli katonai zenekar és Fehér Herman a „Bika“ bérleje közt meg egyeztess jött létre séta hangversenyek tartására nézve. E hangversenyeket a katonai zenekar fogja rendezni, a „Bika“ dísztermében minden vasárnap délután 5 óratól 7-ig. Belépti díj személyenként 20 kr. lesz, páholyjegy 1 frt. — Gondoskodva lesz a buffetről is. A hangversenyeknek változatos s mindig új számokkal gyarapodó műsora lesz. — Az első séta hangverseny március 2-án vasárnap délután lesz. Ismételjük, hogy az eszme igen éltre való, s nagyon örülnék annak létesülésnek. Nem kételkedünk benne, hogy e séta hangversenyek városunk intelligenciájának találkozó helyeül fognak szolgálni.

— Az óriás Winkelmeyer a ki csodaszéru megjelenésével bámulatra ragadta a nézők nagy tömegét, — holnap reggeltől kezdve a Frohner szálló földszinti helyiségében ismét látható lesz.

— A bohóc estélyre páholy jegyek meg kaphatók a „Bika“ kávéház pénztáránál. A kik a bohókás mulatságot megnézni akarják, vagy abban részt ónjanának venni siessenek a jegyváltással.

— Segítsünk a bajon! E czim alatt jelent meg a debreczen nagyvárad Értesítő folyó évi 7-ik számában egy cikk, mely a tisztviselő önszegélyű egylet ügyeivel foglalkozik. A közlemény nemely tétélt, mint a mely kellő tájékozottság hiányából származik helyre kell igazítanunk. Nevezetesen pedig az előlegek összegére nézve nem áll az hogy a mely egyleti tag 30 frtot fizetett be mint alaprész, csupán 15 frtnyi hitelt élvezhetne, hanem belizetett alaprészei teljes összegéig vehet akár rövid, akár hosszú előleget és ez utóbbtól csupán 7% sőt betáblázás mellett csak 6% fizetettik. Rövid előlegek pedig rendszerint csak egy hónapra adatnak és ezeknek csupán a sürgös szükségesség segítés a czéljuk, nem számítván az egyesület arra hogy ily előlegek egész éven át meghosszabbítással használtatnak. — A közleményre általában megjegyeztetik, hogy itt lesz a közgyűlés március 9-én, arra minden egyleti tag adhat be indítványt, mely ha az alapszabályok 16. §. II. czime m. pontja értelmében lesz beadvá, a közgyűlésen tárgyalatni fog. Az igazgatóság.

— Helyreigazítás. Lapunk hétfői számának „Budapesti séták“ című tárcza cikkében egy pár értelem zavaró sájtó hiba maradt, mit is ezennel helyreigazítunk; így: „egy kendő minuser“ helyett „egy leendő miniser“ s „az országgház alispánjára“ helyett „az országgház alakjaira“ olvasandó.

— A Jókai-pár Kassán. A Jókai-pár tiszteletére rendezendő ünnepélyességek, mint Kassáról távirják, ma veszik kezdetüket. Jó-

kai Mór, ki oly ünnepély hétfőn nejt. ma esti előadon fogják a mely sőtét p szoru, brillanz hér selyem s „Kassa város Róznak.“ A son ezüst baver arany s színészek bal dig 12 szemé át. A művé adta át Dvor ez alkalomra — és Weber indulój. Ez fogják előadni

— A d. mart. hó 2-ik helyiségében. lentés és tiszt

— A fé. szombaton v. mocsy József sasága hivta. a vasutnál k. városba. A K tartatott s K „gunyrol“ és a élezlapjaink. désre is volta nagyobb és le felolvasások. ki, hogy min lem munkája süljön, a nag ságnak készs társunk azon díjrol a keres. tára javára l.

— A d. tagjai tiszt. sárpai e hó. tó vadászotó. erdőben, gy órakor, kéret. társak Nánna lévő ivre előj tek délig lefiz

— A kö. gátósága figy. egylet tagjave tésüket l. hó d. u. s v. a. s. jesiték, mer büntetés nélkü kezöknek a b. fognak száml. héten leizeték. tagjauul többé pntek s szer. helyiségében figyelmét anny a jövő héten. előjegyzések f. üle s szerdán.

— Zene. déglőjében ho testvérek zene. neestélyi tarta

— A na. lef. A nagyvá. lapunknak irj. des közgyűlés. tagok az egy. egyletnek ez. alaptökjé 200 évi fizetéssel törvényeszek a. aluli 180—250 drb jó könyve 37 kizsabadul. manus ezabul. legmelegebb a. hetni, hogy a. mindinkább sz

— A bu. az igazságygy. nap délután a. riához a legte. még átküldte. pedig valószi. Holnap má

— Ugat. lapok beszélík. névre hallga. keresi az ut. arra megy Y. barátja, észr. magához esa. Itt aztán besz. rájtát. „Nem. kéri töle. l. lán megtalálta. Jacket, itt va. ur. — „Jack! most a szó a. közben a kutya megismeri a g. és örvütelve. „Wau! wau! gazdája viszon. vatalban.

— A sze. szedő-kérdés n. nem lesz talán levelező. — k. a rongyszedő. tudni, milyen rongyszedő ko

...jegyzőnk
...teljesen meg
...darabot
...minden más
...szinre. Azt
...mai erői
...lehet. Absur-
...ak az a drá-
...ezy és Somló
...nesenek. Mán-
... még se kel-
...radnak. Min-
...izony bizony
...repet. Végül
...megemlítjük,
...ap a „De b-
...rt, hogy Bó-
...emesak üres
...hanem —
...határozot-
...ásra s kezét
...t i. Bölöny
...tudni mutat-
...nkör a jövő
...nem adatik,
...t. A februári
...lt ideig a va-
...p, mit a vál-
...ban fölhasz-
...ol az említett
...ya udvarába,
...lni, s ezen
...óta dolgoz-
...a végén épi-
...a kőműves
...egy kisebb
...van. A tisz-
...edig e vasut-
...gü talpa és
...za.
...anár ur e hó-
...or a város-
...al egybekü-
...nyelre a n.
...az iparosok
...reczen 1884.
...ksege.
...táncszétele
...„Koroná-
...és mozga-
...nek igérkező
...estre a ke-
...alkalommal
...ordítani arra
...közönségnek
...assanak ren-
...brona“ derek
...közönség igé-
...teni.
...rendkívül
...b megvaló-
...zenekar és
...közt meg-
...nyek tartá-
...a katonai
...„disztermé-
...rától 7-ig.
...lesz, pá-
...lesz a buf-
...változatos
...müsoza lesz.
...rezius 2 án-
...k, hogy az
...on örülünk
...ünk benne,
...sunk intel-
...fognak szol-
...a ki esoda-
...ragadta a
...reggeltől
...szinti helyi-
...oly jegyek
...pénztár-
...megnézni
...nak venni
...ezim alatt
...di Értesítő
...k, mely a
...éivel foglal-
...eit, mint a
...ól száрма-
...zetesen pe-
...nem áll az
...fizetett be
...hitelt él-
...szeti teljes
...hosszu elő-
...söt betáb-
...Rövid elő-
...gy hónapra
...gős szüksé-
...amitván az
...egész éven
...ezime m.
...közgyűlé-
...ság.
...tíftó száma-
...ezikkében
...ba maradt,
...gy: „egy
...endő mi-
...“ helyett
...ó.
...Jókai-pár-
...égek, mint
...eteket. Jó-

kai Mór, ki az esteli vonattal érkezik, ép oly ünnepélyességgel fogják fogadni, mint hétfőn nejt. Jókai inénak a „Coriolán“ ma esti előadása kezdete előtt nyílt színpadon fogják átnyújtani Kassa város emléket, mely sötét piros bársony vánkoston babékoszorú, brillant broche-sal; az aranyrojtos fehérselyem szalagon a következő felirat van: „Kassa város közönsége — Jókai Laborfalvi Róának.“ A joghallgatók két selyem vánkoston ezüst babékoszorút adnak át, melynek vert arany szalagján felirat van berésve. A színészek babékoszorút, Csóka igazgató pedig 12 személyre ezüst evőeszközt nyújtanak át. A művésznök ezenkívül ma délelőtt adta át Dvortsák Gyula „Emléklapok“ című, ez alkalomra írt művének egy diszplányát, — és Weber Károly kassai karnagy ünnepi indulóját. Ez utóbbit a pénteki előadás fogják előadni.

A debreczeni iparos kör 1884. évi márt. hó 2-ik napján délután 3 órakor a kör helyiségében közgyűlést tart. Tárty: Évi jelentés és tisztújítás.

A felolvasásokat rendező bizottság közvetítésével az első felolvasás mult szombaton volt Nagy-Kanizsán, a hová Komócsy Józsefet az ottani kereskedő ifjak társasága hívta meg. Komócsyt megérkezésekor a vasutnál küldötség várta és kísérté be a városba. A felolvasás nagy közönség előtt tartott s Komócsy szellemes causerie-je a „gunyrol és a gunyolódás“ról, a melyben az éleztalpaikban elhatalmasodott izetlenkedésre is voltak csipős megjegyzések, a legnagyobb és legkedvezőbb hatást keltette. A felolvasásokat rendező bizottság elvül tűzvéni ki, hogy minden esetben a felolvasók szemleml munkája megfelelő tiszteletdíjban részesüljön, a nagy-kanizsai egyesület e kívánásnak készséggel tett eleget, Komócsy író-társunk azonban a neki felajánlott tiszteletdíjra a kereskedő ifjak egyesületének könyvtára javára lemondott.

A debreczeni vadász társulat t. tagjai tisztelettel értesítették, hogy vasárnap e hó 14-én a társulat több tagja hajtó vadászatot rendez rókákra a Savós Kúti erdőben, gyűhely a Csárdánál reggel 8 órakor, kéretnek a részt venni óhajtó t. tag-társak Nánány és Klekner urak üzletükben lévő ivre előjegyezni, hol is hajtó pénz péntek délig lefizetendő.

A kölesönös-segélyező-egylet igazgatósága figyelemzteni mindazokat, kik az egylet tagjává lenni óhajtanak, hogy beízeszések t. hó 23 s 24-én azaz sz o m b a t d. u. s v a s á r n a p d. e. annál inkább teljesítsék, mert még csak e két napon lehet büntetés nélkül beízetni. A későbbben jelentkezőknek a büntetés krajezások febrár 2-től fognak számítani. Azon aláírottak, kik e héten leízeszéseiket nem teljesítik az egylet tagjaiul többé nem tekintenek. Kölesönökre péntek s szerda d.n.3—4 óráig lehet az egylet helyiségében előjegyezni, a mire a tagok figyelmét annyival is inkább felhívjuk, mert a jövő héten tartandó igazg. ülés foz ezen előjegyzések fölött határozni. Az igazgatósági ülés s szerdán e hó 27-én tartatik.

Zeneestély. A Vilmos Lajos vendéglőjében holnap pénteken este a Magyaritestvérek zenekarának közreműködésével zeneestély tartatik.

A nagyvárdi rabsegélyező egylet. A nagyvárdi rabsegélyező egylet — mint lapunknak írják — a napokban tartotta rendes közgyűlést, melyben meggyőződhettek a tagok az egyesület sikeres működéséről. Az egyletnek e idő szerint 5—600 tagja van, alaptőkéje 2000 ft. Van aztán 200 ft. rendes évi fizetéssel bíró tanítója, ki a nagyvárdi törvényszék állami fogházában levő 20 éven aluli 180—250 rabot tanítja. Az egylet 180 drb jó könyvet osztott ki a rabok közt és 37 kiszabadult rabnak szerzett állást. A humanus ezélt működő égyesület a község legmelegebb pártfogására érdemes, s remélhetni, hogy a tagok száma a siker látására mindinkább szaporodni fog.

A budavári gyilkosok bünügyében az igazságügyminiszteriumtól az iratok tegnap délután félkettőkor érkeztek meg a kuriához a legfelsőbb elhatározással. A kuria még átküldte az iratokat a kir. táblához, ez pedig valószínű, hogy a kir. törvényszékhez. Holnap már végrehajthatik a halálos ítélet.

Ugatás — telefonon át. Amerikai lapok beszélnek a következő tréfát: Egy „Jack“ névre hallgató kutya eltévedt és szörnyen keresi az utczán a gazdáját. Ekkor épen arra megy Y. ur, a kutya gazdájának egyik barátja, észreveszi, hogy „Jack“ eltévedt; magához csalja és elvezeti egy telefonhoz. Itt aztán beszél a telefonon és „hívja“ a barátját. „Nem vesztede el ön a kutyáját?“ — kérdi tőle. „De igen, hangzik a válasz; talán megtalálta?“ — „Igenis;“ „hívja“ kérem Jackot, itt van a telefonnál“, szól vissza Y. ur. — „Jack! Jack; hol vagy?“ — hangzik most a szó a telefont hallesővén, melyet időközben a kutya füléhez illesztettek. Jack megismeri a gazdája hangját, nagyot ugrik és örömtelven ugatja bele a telefonba, hogy „Wau! wau!“ Félórával később Jack és gazdája viszont látták egymást a telefonhivatalban.

A szemét új élete. Mivel a rongyszedő-kérdés még mindig a napirenden van, nem lesz talán érdekeltlen — írja egy párisi levelező, — kissé mélyebben belepillantani a rongyszedő-ípar titkaiba s különösen megtudni, milyen átváltozásokon megy át a rongyszedő kosarának sokat emlegetett be-

cses tartalma. Mi lesz például az összeszedett esontokkal? Én kikutattam ezt, s megtudtam, hogy nagy részük Meru sur Olse-ba vándorol egy ottani nagy gyárba, s — mint fogkefe kerül vissza, melylyel nem egy párisi hölgy aggálytalanul fogja mosogatni fogaeszkaját. A piszkos zsiradékból fagygyertyát s az ugynevezett „gazdasági vaját“ csinálnak; munkások és szegény asszonyok vásárolják ezt. A tört üveget a nagy üveg-hutáknak adják el 3 frank 50 centimért 50 kilot. A gyapot-rongyokból papirost készítenek, a posztóból új posztót. A piszkos dugónak százát 10 centimesmal fizetik a rongyszedőnek, de a kereskedő, miután halványnyal megtisztította, egy frankra tart száz darabot. Okosan teszi az ember, ha a párisi utczákon két sós-n árult apró szivacsokban nem bizik. Ezek is a rongyszedő kosarából származnak, s többnyire halványnyal megtisztított eldobott kórházi szivacsok. A rongyos cipőkből csinálják az esernyőkre a borkarikát. Párisban évente 1.325.370 hirdetését ragasztanak ki, s kétszer annyit választás idején. Örül akkor a rongyszedő, mert a papirost péppé zúzzák, s cipőgombot gyártanak belőle. — A rongyszedő sem mit sem enged kárbaveszni. Ha kenyérdarabot talál, s azt némiképp élvezhetőnek hiszi, hazaviszi a feleségének, főzőn belőle kenyérlévest. Ha pedig nagyon is ocsmány a kenyér eladja olyan vendéglősnek, a ki 90 centimért ad ebédet. Ott megszártják, megpirítják, megtörlik, s poralakban a „cotelettes pannee“-ra hintik, melyet a vendégek delikatesse képen költenek el. Hát a sardinia-dobozokkal mit csinál? Egyszerűen megolvasztja, s az olmot eladja, hogy gyerekjátéknak dolgozzák fel. Látjuk tehát, hogy sokféle dolog kerül ki a rongyszedő kosarából.

Egy elfelejtett rablógylkos a Rökus-kórházban. Az 1870. évben, vagyis 14 évvel ezelőtt Lengyel Ferenc és társa Kaposvárot rablógylkosságot követtek el, de midőn a gyilkosság elkövetése után az elrabolt tárgyakat összeesomagolni akarták, rájuk rontották s társát elfogták, míg Lengyelnek sikerült elmenekülni. Az elfogottat el is itélték 20 évi fegyházra, de Lengyelt, ki különböző álnevek alatt bujkált az országban, azóta sehol sem tudták feltalálni. Mult hó 20-án egy a központi személypályaudvarnál dolgozó monostorszegi születésű 39 éves nőtlen Lengyel Ferenc nevű napszamos este 11 órakor reszeg állapotban térvén haza lakására, a sötétben egy gödörbe esett és jobb lábát bokában eltörte, minek folytán a Rökusba vitték. Innen a kilitére vonatkozó adatok illetőségének megállapítása végett elküldtek a monostorszegi szolgabírói hivatalnak. A szolgabírónak a név olvasásakor véletlenül eszébe jutott a kaposvári gyilkosság és a Lengyel Ferenczre vonatkozó, már rég feledésbe ment körözvény, s azonnal értesítette a szükséges adatok melléklése mellett a főkapitányságot az esetről, s ez a beízet kihallgatván kitűnt, hogy a Rökus-kórházban betegen fekvő Lengyel Ferencz csakugyan 14 év előtti kaposvári gyilkosság egyik tettese. Ennélfogva a főkapitányság a kórház igazgatóságának hozzájárulásával a beteget külön szobában helyezte el, hol két polgári ruhába öltözött rendőr őrsi s felügyölése után azonnal át fogják adni az illetékes törvényszéknek.

Színház.

Foltényi Vilmos jutalomjátéka volt tegnap színházunkban. A közönség ezáltal is élénk jelét adta veterán színművésznök iránti rokonszenvének és elismerésének. A színház a rosszul választott darab daczára is egészen megtelt, s a közönség hosszantartó zajos tppszal üdvözölte a kilépő művészt, kit több virágbokréttával és két gyönyörű koszorúval tisztelt meg. A jutalmazottnak kis szerepe volt, de mint mindig ugy most is kivált finom elegáns megjelenésével és modorával. Foltényinak minden mozdulatán meglátszik a régi generáció csiszolt-sága. A közönség nem fukarkodott az elismerésben s a többi szereplőket is gyakran tapsolta.

Közgazdaság.

A kóbányai sertésüzlet 1883-ban.

(Az első magyar sertésüzlet és kölcsönelőgező részvénytársaság jelentéséből.)

A lefolyt esztendő első két hónapja a sertésüzletre kedvező volt. De márcziusban, a midőn az orosz sertések bevitete Németországban ismét megengedtetett, a helyzet rosszabbra fordult. A mikor aztán a német kormány tiltotta az amerikai sertésus behozatalt, a helyzet ismét javult. A felhajtás igen jelentékeny volt és ápril hó 27-én 104.747 drb. sertés hajtott fel Kóbányára. Ily sertés mennyiség az idótáig Kóbányán még nem volt készletben. Juliusig az üzlet jelentékeny változás nélkül folyt le. Julius második felében a román királyságból a sertés behozatalt tiltották. E tilalom csak augusztus első felében szüntett meg. A szigorú intézkedéseknek volt eredményük; a mennyiben a hazánkbeli sertések a száj és körmőfájás járványos betegségétől az egész évben megóva maradtak.

Ennek folytán augusztusban a kivétel élénkült és ez évben a legjelentékenyebb is

volt; az árak minden fajtánál emelkedtek. A kedvező állapot azonban nem soká tartott. Már augusztus vége felé hizott sertés nem örvendett keresletnek, ezek ára szeptember végeig 58 krról 53 krra szállott alá. A szeptembert követő hónapokban még igen lényeges árhanatlás volt észlelhető. Az év zártával az árakban 13 krnyi esökkenés mutatkozik kilogrammonként. — A hizalók a lefolyt évben jelentékeny veszteségeket szenvedtek, mert a beállított hizó anyag igen drága volt és annak kihizlalása a nemkülömben drága eleséggel az uralkodó áraknak nem volt megfelelő.

Kóbányára az elmúlt évben 65.000 db. sertéssel több hozatott fel és csak mintegy 26.000 drbbal több vitetett el. Románia az idén kevesebb sertést hajtott piacunkra, ellenben Szerbiából 40.000 dbbal több hozatott Kóbányára. Szerbia az elmúlt évben sertés-tenyésztését szaporította daczára, az ottani rosz tengeri és árpa termésnek.

Az 1883-ban szenvedett veszteségeket főleg az okozta, hogy a tenyésztők nincsenek figyelemmel a külföldi piacok idényeire. A hizó sertések tudrágasága maholnap kiviteli sertéskereskedelmünket veszélyezteteti, már pedig az eddig elért előnyünket mezőgazdaságunk fejlődése és emelése érdekében habár kezdetben áldozatok árán is, de feladnunk nem szabad és küzdeni kell további léteünk érdekében versenytársainkkal.

E tekintetben ez évben a legszebb alkalmunk volt, mert versenytársaink leghatalmasbjai, Orosz-Lengyelország és Galiczia a német piacokról, az azoknál uralkodó járványos betegségek miatt, ki voltak zárva, s mi magas árak miatt nem voltunk azon kellemes állapotban, hogy egy ily alkalmas és kedvező helyzetet sikerrel kihasználjunk, és pedig azért nem, mert keresett és megfelelő árón adott sertésanyagall éppen Németország maga leghatalmasabb versenytársunk volt.

Németország mezőgazdái az utolsó években fősulyt arra fektettek, hogy az állattenyésztést fejlessék és terjesszék. E törekvésükben az utolsó két év jó termése őket hathatósan elősegítette, ugyannyira, hogy az amerikai sertésus bevételitalom kihirdetése után felmerült azon félelem, hogy az amerikai sertésus hiánya a sertésus árak emelkedését fogja maga után vonni, rövid idő alatt elenyészett, mert Németország mezőgazdasága a szükségelt 269.732 drb sertést 5 hó leforgása alatt fedezte, és a német tenyésztők piacukat saját terméküknek ismét megszereztek.

Hogy Németország sertésállománya az utolsó 10 év alatt mennyire szaporodott, azt a legutolsó számlálásról kiadott statisztikából látni. 1883. évben Németország sertésállománya 5.811.795 drb. sertésből állott, míg ellenben az 1873. évben csak 4.294.926 darab volt.

Németország a tehenészetek szaporodása folytán ma már azon helyzetben van, hogy a sertésüzletet kevesebb költséggel iparszerűleg üzheti, a tejgazdaságnál tenmaradt hulladékokat ez által jól értékesíti, s így olcsóbb, mellette igen jó árut vetvén a piacra, a szomszéd állam hason termékeivel de különösen hazánk termékével sikerrel képes versenyezni.

Ezt leginkább a lefolyt évben tapasztaltuk, mert piacunkat Németország csak akkor látogatta, mikor nekik árakunk megfelelőek. Németországban a tehenészetek szaporodása folytán létesülő nagy vaj-produkció is vizsgálhatással volt sertéskereskedelmünkre, mert a zsir-kivittel esökentette, mi ismét csak a hazai sertésárakra gyakorolt kedvezőzlen befolyást.

Husarak.

megállapitva s bejelentve 1884. febr. 20-tól 27-ig.

48 kr. Magyar Gábornál czepléd-utca 55. sz. a. dedó-utca 125. sz. a. Gyarmati Istvánnál mester u. 1442. varga u. 2238. sz. a. Nagy Mihálynál péterfia u. 970 sz. a. Balogh Jánosnál mester-utca 1113. sz. a. Katona Lajosnál rózsater 10. sz. alatt s végre Szentesi Jánosnál sz. Anna utca 2667 szám alatt.

Minden többi bejelentett mészárszékekben pedig 50 kr.

Jegyzet: Magyar Gábor három székben 1 kiló hus nyomaték nélkül a közönség részére 8 krral, — a cs. kir. katonai kórház részére pedig 10 krral drágább.

Debreczen, 1884. febr. 19.

Legujabb.

„Debreczeni Ellenőr“ eredeti táviratai.

Az országházból.

Budapest febr. 21. A képviselőház a megyék kikerekítéséről szóló törvényjavaslat részletes tárgyalását betegezte s azt elfogadta. Azután tárgyalás alá került az irói és művészi tulajdonságáról szóló törvényjavaslat, mely is általános-ságban elfogadattott s a részletes tárgyalása megkezdett.

Egyiptomi dolgok.

Karthus febr. 21. G o r d o n tá-

bornok tegnapelőtt megérkezett s rögtön kiadta a rendeletet, hogy az összes adóhátrálékok elengedtetnek s ezentul csak félannyi adó vettessek ki a lakosságra. Megengedte a rabszolga kereskedést s a Mahdit elismerte K o r d o f a u sultánjának.

Németország.

Berlin febr. 21. A német birodalmi gyűlés márt. 6-án fog összeülni.

DEBRECZENI SZÍNHÁZ.

VII. Bérlet 7 szám.

Péntek febr. 22.

Előszőr:

A csókon szerzett völevény.

Énekes bohózat 3 fev. írta: Szigeti József.

VASUT.

Debreczenbe érkezik:

Budapestről	érk. d. e. 3 ó. 45 p.
"	" d. u. 3 ó. 19 p.
Szatmárról	" d. e. 11 ó. 27 p.
"	" este 8 ó. 30 p.
Kassáról	" d. e. 11 ó. 42 p.
"	" este 8 ó. 07 p.
Debreczenből indul:	
N.-Várad—B.-pest felé	d. e. 11 ó. 50 p.
"	este 8 ó. 50 p.
Szatmár felé	d. e. 4 ó. 15 p.
"	d. u. 3 ó. 49 p.
Kassa felé	d. e. 7 ó. 57 p.
"	d. u. 3 ó. 39 p.

Felelős szerkesztő és kiadó laptulajdonos
Vértesi Arnold.
Főmunkatárs: Karczag Vilmos.

Nyilt-tér.

A MOHAI ÁGNES FORRÁS

hazánk egyik legszánsavdusabb
SAVANYUVIZE

kitűnő szolgálatot tesz főleg az emésztési zavaroknál s a gyomornak az idegrendszer bántalmáin alapuló bajában. Általában a víz mind azon köröknél kiváló figyelmet érdemel, melyekben a szervei élet támogatása és az idegrendszer működésének felfokozása kívánatos.

Borral használva kiterjedt kedveltségnek örvend.
1883. évben 1 millió palaczk szállítottat el.

Fris töltésben
mindenkor kapható

Édeskuty L.

m. kir. udv.
ésényviz-stállónál Budapest.

Ugyesztint minden gyógyszerárban, fűszerkereskedésben és vendéglőkben.

Raktár Debreczenben: Csanak József, Gerébny Fülöp, Riekl József Z. Varga Lajos András és Szabó uraknál.

Maria-celli gyomor-cseppek;

jeles hatású gyógyszer a gyomor minden bántalmái ellen.

es felülmúlhatatlan az étvágy-hiány, gyomorgyengeség, rosz szagú lehellet, szék, savanyu felbűtőgés, kólika, gyomorhurut, gyomorfés huykőkepződés, túlságos nyálkaképződés, sárgaság, undor és hányás főfájás (ha aza a gyomorból ered), gyomorfóres. székszorulat, a gyomornak túlterheltsége étel és ital által, gúlszta, lép- és májbetegség, aranyeres bántalmak ellen. —

Egy üvegce ara hasznalati utasításal együtt 35 kr.

Kapható: Debreczenben Dr. Rothschnek V. Emil Gölti Nándor gyógyszerész uraknál, valamint az osztr.-magyar birodalom minden nagyobb gyógyszerárban és kereskedésben.

Központi szétküldési raktár nagyban és kicsinyben.

Brady Károly,
„az őrangyalhoz“ címzett gyógyszerárban
Kremsierben, Morvaországban.

